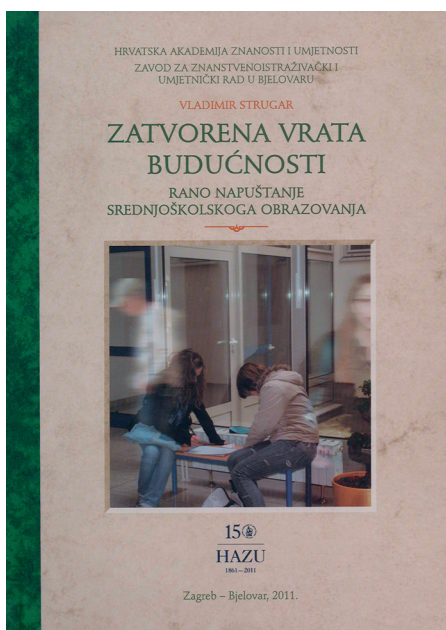

Važna studija o aktualnom društvenom i odgojno-obrazovnom fenomenu

Vladimir Strugar: *Zatvorena vrata budućnosti: rano napuštanje srednjoškolskoga obrazovanja*, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru, Zagreb – Bjelovar, 2011., 95 str.

Postoji li zaista problem ranog napuštanja srednjoškolskog obrazovanja, s obzirom na to da se o tome vrlo malo u pedagoškoj (stručnoj) javnosti razgovara, a za učenike kojima su zatvorena vrata budućnosti gotovo nitko i ne pita? U suvremenoj, pretežno kompetitivnoj školi, gdje je učenicima najvažnije da budu bolji od drugih kako bi se upisali na elitnije/poželjnije fakultete ili se prije/bolje zaposlili, gotovo da i nema mjesta za one koji su manje uspješni.

Upravo zbog toga knjiga prof. dr. sc. Vladimira Strugara *Zatvorena vrata budućnosti* nije samo jedna u nizu studija o nekom od fenomena suvremenog odgoja i obrazovanja, već stvaran poticaj za gledanje (i pozicioniranje) učenika kroz drugačiju prizmu. Naime, rano napuštanje (srednje) škole velik je društveni problem, koji kao „tiha epidemija“ povećava rizik od socijalne isključenosti.

U knjizi se o problemu ranog napuštanja srednjoškolskog obrazovanja govori u dva komplementarna poglavlja: Teorijske osnovice problema proučavanja i Rezultati empirijskog istraživanja.

U teorijskom određenju teme autor polazi od određenja termina „rano napuštanje školovanja“ i elaborira moguće posljedice za učenika/pojedinca od kojih su najvažnije: nezaposlenost, socijalna isključenost, neprihvatljivo ponašanje i kriminal. Aktualnost problema ranog napuštanja srednje škole u Hrvatskoj (i svijetu) naglašena je na temelju rezultata recentnih istraživanja. Prediktori ranog napuštanja srednje škole mogu se povezati s rizičnim čimbenicima: školskim/akademske neuspjehom (niske obrazovne aspiracije i ponavljanje razreda), devijantnim ili problematičnim ponašanjem te sociodemografskim obilježjima i karakteristikama obitelji učenika. Svakako su zanimljivi i „užeškolski“ razlozi napuštanja školovanja kao što su: učenici ne vole školu ili onu koju pohađaju, doživljavaju neuspjeh, dobivaju slabe ocjene ili ne stižu

obavljati školske zadatke, ne slažu se s drugim učenicima i/ili učiteljima, imaju problema s disciplinom, u školi se ne osjećaju sigurno..., ali i oni „širesocijalni“ kao dobivanje posla, trudnoća, vjenčanje ili roditeljstvo i problemi s ovisnostima.

U knjizi su objašnjeni i neki od modela ranog napuštanja školovanja, kao što su model frustracije (gdje se zbog školskog neuspjeha smanjuje samopoštovanje, što može uzrokovati asocijalno ponašanje) i model sudjelovanja (gdje neuspjeh u nastavi onemogućava identifikaciju sa školom). Prema rezultatima ranijih istraživanja, učenici koji rano napuštaju nastavu mogu se razvrstati u četiri skupine: tihi odustajajući (s pozitivnim stavom prema školi), neuključeni odustajajući (s niskim obrazovnim aspiracijama), odustajajući niskog uspjeha (sa slabijim uspjehom u nastavi i školskom nedisciplinom) i problematični odustajajući (s poteškoćama u akademskom funkcioniranju i ponašanju).

Rezultati empirijskog istraživanja provedenog u srednjim školama Bjelovarsko-bilogorske županije (svih 13 redovnih i 2 glazbene) u odnosu na predmet – rano napuštanje srednjeg obrazovanja – ukazali su na višeslojnost problema. U knjizi su predstavljeni podaci o ukupnom broju učenika koji rano napuštaju srednju školu (opći uspjeh, zanimanje, nastavne i školske aktivnosti, izostanci i pedagoške mjere), procjeni uvjeta rada u školama i suradnje roditelja i škole, odnosno o obiteljskim uvjetima (struktura i sociogospodarski status obitelji). U interpretaciji rezultata posebno su istaknuti razlozi ranog napuštanja škole te njihova povezanost s nezavisnim varijablama (spol, socioekonomski status i naobrazba roditelja).

Dobiveni rezultati istraživanja (bez obzira na izabrani uzorak ispitanika u okviru Bjelovarsko-bilogorske županije) ukazali su na složenost problema ranog napuštanja škole, odnosno više uzroka u različitim odnosima, od kojih su dominantna četiri: nemotiviranost učenika, pretežak nastavni program, akademski neuspjeh (nedovoljne ocjene) i izostanci učenika.

Autor knjige prof. dr. sc. Vladimir Strugar ne ostaje na razini analize problema ranog napuštanja srednjoškolskog obrazovanja već u formi zaključaka anticipira potrebne programe (na nacionalnoj i školskoj razini) i preventivne mjere za otklanjanje uzroka kako bi se za mlade (učenike) uspješnije otvorila vrata budućnosti.

Zbog cjelovitog pristupa, knjiga prof. dr. sc. Vladimira Strugara *Zatvorena vrata budućnosti* bitan je znanstveni doprinos školskoj i socijalnoj pedagogiji, a sustavna interakcijska analiza relevantnih uzroka (i posljedica) ranog napuštanja srednjoškolskog obrazovanja nužna je za razumijevanje i aktivan pristup rješavanju, što knjizi daje i aplikativnu vrijednost.

Iako je knjiga poglavito namijenjena pedagogima, psiholozima, sociolozima, nastavnicima i socijalnim radnicima, bit će zanimljiva i srednjoškolcima (i njihovim roditeljima) kao relevantna informacija i repertorij za konstruktivnije odgojno, obrazovno i socijalno djelovanje.

Prof. dr. sc. Neven Hrvatić, Zagreb